

ne du žodžiai. Laikantis pažiūros, kad tai du žodžiai, rodos, nėra neįmanoma galvoti, kad tai du dariniai. Tik šiuo atveju galūnei tenka ne vien gramatinis vaidmuo, bet ir žodžių daromoji funkcija. Vadinasi, tektų abi formanto morfemas – priesagą ir galūnę – traktuoti turint žodžių darybos funkciją, o tokius darinius laikyti vienos priesagos, bet dviejų formantų veidniais.

Ketvirtajame skyriuje „Žodžių darybos sistema“ pirmiausia aptariamas pagrindinis tos sistemos vienetas – žodžių darybos tipas, iškeliami jo pagrindiniai bruožai, ribos, nagrinėjamas darybos tipų produktyvumas, reguliarumas, apibūdinami potenciniai, okaziniai ir netipiški dariniai. Toliau pateikiamas darybos kategorijos, darybos būdo supratimas ir jų rūšys, o gale apibrėžiamos žodžių darybos ribos, pasakoma, kas lieka už tos sistemos ribų. Šiame skyriuje gal būtų tikę bent trumpai pareikšti nuomonę dėl tokių mokslo ir technikos terminologijoje plintančių žodžių, kaip *foto didintuvas*, *turbovežis*. Tokių terminų ir šiaip žodžių santykiai su žodžių daryba ir jų darybos traktavimas (kai laikomi dariniais) tebėra nenusistovėjęs.

Lieka pridurti, kad knygos pradžioje literatūros sutrumpinimų pavidalu įdėtas solidus literatūros sąrašas, o gale – temų ir terminų bei darinių ir formantų rodyklės.

V. Urbučio pateikta žodžių darybos teorija yra nuosekli, sisteminga, logiška bei moksliskai pagrįsta. Galima abejoti ar nesutikti su atskiromis jos detalėmis, tikslinti ar toliau plėtoti atskirus teiginius, tačiau tai nepakirs jos kamieno, nes jis yra išugdytas iš sveikų ir tvirtų šaknų. Žinoma, būtų įdomu kai kuriuos naujus aiškinimus (pavyzdžiui, kad ir sudurtinių žodžių galimą kitokį traktavimą) patikrinti praktikoje. Tai padėtų toliau plėtoti ir bendrąją žodžių darybos teoriją, nes, kaip jau minėta, atskirės kalbės žodžių darybos praktinis tyrinėjimas gali duoti išties įdomių naujų idėjų bendrajai teorijai, kaip tai ne vienu atveju matyti ir iš V. Urbučio monografijos. Nėra abejonės, kad ir pati „Žodžių darybos teorija“ labai padės tolesniems lietuvių kalbos žodžių darybos tyrinėjimams.

V. Urbučio knyga reikšminga ir dar vienu atžvilgiu. Būdamas brandus ir reikšmingas lietuvių kalbotyros veikalas, ji yra svarus indėlis ir į lietuvių terminologiją. Monografijoje pateikta nemažai naujų ir įtvirtinta jau vartotų svarbių sinchroninės kalbotyros ir žodžių darybos terminų, pareikšta dėl kai kurių terminų vertingų samprotavimų. Reikia tikėti, kad veikalo autoriaus autoritetas prisidės prie lietuviškųjų žodžių darybos terminų suvienodinimo, kad po šio veikalo pasirodymo bus galutinai atsisakyta „parapinių“ žodžių darybos terminų ar jų variantų. Tiesa, tvarkant lietuviškąją žodžių darybos terminiją, vienu kitu atveju tektų padiskutuoti ir su „Žodžių darybos teorijos“ autoriumi. Pavyzdžiui, kažin ar bevarta priešintis priesagos *-inis*, *-ė* būdvardžiams iš abstraktų su *-yba* – terminai *darybinė reikšmė*, *darybinis skaidymas* rodos esą aiškesni už atitinkamus junginius su kilmininku. *Morfeminio nagrinėjimo* (knygoje vadinamo *morfemine analize*) vietoje, rodos, visai užtenka *morfeminio skaidymo*. Neaišku, ar autorius teikia terminų variantus, ar tik šiaip paaiškina, ar kartais gal nurodo kitų vartojamus terminus, rašydamas *sietinis (arba susijęs) kamienas* (p. 121), *darybos kategorijos (grupės)* (p. 147), *nukeltiniai (nukeltiamieji) dariniai* (p. 165), *gramatinės (kaitybos) priesagos* (p. 198), *morfeminė (morfologinė) transkripcija* (p. 237) ir kt. Tačiau apskritai V. Urbučio vartojama terminija yra pavyzdin- ga, sistemiška, ir tai nemažai prisideda prie paties veikalo aiškumo, tikslumo bei įtaigumo.

St. Keinys

Paul Kwauka, Richard Pietsch. **Kurisches Wörterbuch.** Mit einer Einführung von Prof. Dr. Erich Hofmann. (Schriftenreihe Nordost-Archiv. Hf. 13). Berlin: Ulrich Camen, 1977. 87 p.

Šio žodynėlio pasirodymas baltistams yra didelė ir maloni naujiena. Jie, tiesa, Būgos ir Endzelyno yra išmokyti kuršių kalba vadinti tą senąją rytų baltų kalbą ar pereinamąją tarmę tarp latvių ir lietuvių kalbų, kuri kadaise buvo išplitusi Latvijos Kurše ir didesneje Žemaičių dalyje ir kuri jau keletas amžių kaip yra išnykusi, tepalikdama pėdsakų latvių ir lietuvių tarmėse. Žodynėlio kuršiai jau ne tie. Tai Kuršių Nerin-

gos gyventojai, kopininkai, kurių kalba – tai latvių kalbos tarmė, gerokai sumišusi su lietuvių kalba. Patys jie latviais savęs nelaiko: įprastinis Kuršių Neringos žvejo pavadinimas yra *kursenieks* (žodynėlyje – *kurnenieks*); ta reikšmė ir aplinkiniai lietuviai pažįsta žodį *kuřšininkas*. Ypatingos istorinės sąlygos (ilga izoliacija nuo latvių kalbos, intensyvūs kontaktai su lietuvių ir vokiečių kalbomis) suformavo

lyg ir atskirą kuršininkų kalbą (plg. la. *kurse-nieku valoda*). Deja, tai baigianti išnykti kalba, tikriausiai jau niekur bent kiek didesnio kolektyvo nevartojama kasdieniniam bendravimui, tik dar prisimenama pavienių vyresniojo amžiaus kuršininkų. Tad baltistams dabar juo labiau brangus kiekvienas tos kalbos faktas, kurį dar pavyksta išgelbėti iš užmaršties ir užfiksuoti.

Profesorius E. Hofmanas, jau anksčiau padėjęs rengti bei išleisti du svarbius baltų leksikografijos darbus – E. Frenkelio ir A. Kuršaičio žodynus, šiam žodynėliui yra parašęs labai reikalingą įžanginį straipsnį (p. 9–16), kuriame supažindina apskritai su kuršių kalba ir jos tyrinėjimais¹, paliečia žodynėlyje pasireiškiančias būdingesnes fonetikos ypatybes. Senųjų kuršių ir dabartinių kuršininkų skirtumas per daug nekeliamas, veikia ryškesnė mintis, kad Kuršių Neringos žvejai po senovei tebekalba kuršiškai (žinoma, esą skolinių, tarp jų pirmiausia iš latvių kalbos). Iš įžangos šį tą sužinome ir apie žodynėlio autorius. Buvęs klaidėdiškis P. Kvauka daug metų kaupęs bei tikrines kopininkų žodžius. Po jo mirties (1970 m.) darbą tęsęs jo pagalbininkas R. Pyčius, apklausinęs dar kitus buvusius Neringos gyventojus ir papildęs rankraštį. Kilimo R. Pyčius esąs iš Nidos, kuršiškai mokąs iš mažens, be to, pats jis buvęs žvejys, varnų gaudymo technika net ir ta jam buvusi pažįstama. Kad ir P. Kvauka kada nors pats būtų kalbėjęs kuršiškai, įžangoje nepasakyta.

Kuršininkų kalbos žodynėlio sandara visai paprastutė. Tai veikia tikrai alfabetinis žodžių registras su gretimoje skiltyje prirašytais vokiečių kalbos tokios pat reikšmės žodžiais. Kokių nors gramatinių ar vartojimo nuorodų nėra (tik prie daiktavardžių bemaž visur raidėmis *f.* ir *m.* pažymėta giminė), kaitomų žodžių teduodama po vieną (antraštinę) formą, reikšmės kaip nors aiškiau neatribojamos. Ypač gaila, kad nepateikiama žodžių vartojimo iliustracijų, nors ir trumpųjų pasakymų su tais žodžiais. Suvaikyti tikrąją žodžio formą nelengva kartais dėl trūktinos ir nenuoseklios rašybos. Minkštiesiems priebalsiams žymėti su specialiais diakritiniais ženklais tevartojamos raidės *ķ* ir *ģ*. Tas pats *ģ* kartais pavartojamas vien kaip priešais einančio priebalsio minkštino ženklas, plg. *asinguoat*, *vinge*, o kitur minkštumas, rodos, gali likti visai nepažymėtas, plg. *gal* (< *gala*), kuris žodynėlyje nesiskiria nuo *gal* (< *gals*).

¹ Iš naujesnių darbų dar tiktų nurodyti: K. Morkūnas, A. Sabaliauskas. Kuršių Neringos žvejų lietuvių tarmė ir lietuvių kalbos įtaka šių žvejų latvių kalbai. – LKK, 1959, t. 2, p. 131–149.

Be to, palatalizuotas *ģ* žymimas ne tik raide *g*, bet ir *j*, plg. *apgiedejum* ir *apjiedinat*. Rašoma *apsnikt* ir *snigt*, *ap-*, *savêrbt* ir *vêrpt*, *apvainkuoat* ir *vainekuoat*, *niticijums* ir *ticejums*, *turp* ir *tûrp* (p. 77), *kaliedevârp* ir *varp*, *kaltibe* ir *kantrib*, *bê darb* ir *begarb*... Nežymima nei priegaidė, nei kirčio vieta (kuršininkai skiria tęstinę ir laužtinę priegaidę ir turi gerokai žodžių, ypač ne latvių kilmės, kirčiuojančių ne pirmąjį skiemenį).

Šiaipjau pateiktas gana didelis kuršininkų kalbos žodžių rinkinys, gerokai pranokstantis anksčiau skelbtus rinkinėlius. Iš viso gali būti apie pusseptinto tūkstančio žodyno straipsnių. Skirtingų žodžių (atskirų leksikos vienetų), tiesa, tiek nebus, nes žodynėlyje kartais skyrium atsiduria to paties žodžio formos (kartais tik rašybos) ir reikšmės variantai, atskiros kaitomų žodžių lytys, tariami sudurtiniai žodžiai ir šiaip posakiai, pvz.: *špaces* ir *špatces*, *luoag* ir *luoags*, *apserāves* (skyrium nuo *apseraut*), *nidzirž* (skyrium nuo *dzirdat*), *édintaisêt*, *naumazgats*, *vardzêrt*, *ka tu vard* ir pan.

Be straipsnių antraštėmis kartais einančių žodžių junginių bei trumpų posakių, rišlaus teksto vienur kitur duodama, kai reikia plačiau paaiškinti kokią specifinę realiją. Pasakymų stoka neleidžia susidaryti aiškaus kalbos gramatikos, iš dalies net ir fonetikos vaizdo. Vis dėlto gal nebus per drąsu teigti, kad gaunamas apytikris vaizdas gerokai skiriasi nuo to, kurį duoda ankstesni aprašymai ir tekstų publikacijos. Žodynėlis fiksuoja labai toli pažengusių galūnių redukciją: *ā* kamieno daiktavardžių n. sg. nuosekliai neturi *-a* (*asag*, *mal*, *varn*), dėl kitų kamienų galūnių plg. *av* (vietoj *ave*, pakeitusio *avs*), *māt* (bet *taisibe*), *ķêrds*, *zuts* (bet *briedes*), *mēnis*, *liets*. Ryškus poslinkis analitinės kalbos sandaros kryptimi: galūnių vaidmuo sumenkęs, o sustiprėjęs prielinksnių, artikelio. Nelengva pasakyti, kiek žodynėlio teikiamas kalbos vaizdas yra tikras, tiksliau kalbant, atskirti, kas priklauso pačiai kuršininkų kalbai, kas realiai visuomenės buvo vartota bei sankcionuota, o kas tėra seniai nebevartojamos kalbos netobulo prisiminimo padarinys, vėliau atsiradusi deformacija, pašalinės apnašos, vadinasi, kas individualu ir iš esmės tepriklauso vokiškai kalbantiems žodynėlio autoriams. Kelti tokį klausimą vis dėlto tikslinga. Atsakymas į jį labiausiai lemia žodynėlio vertinimą. Nesiimant visko ap-rėpti, kalbamu aspektu toliau apžvelgiamas tik vienas gramatikos dalykas – daiktavardžių giminės kategorija. Žodynėlis tam dalykui medžiagos teikia apščiai – daiktavardžių giminėje jame, kaip sakyta, yra vienintelis specialiai nurodomas gramatikos reiškiny.

Pirmas dalykas, kuris krinta į akį, yra dažnas žodynėlio daiktavardžių giminės nesutapimas su atsakančių latvių ir lietuvių žodžių gimine, pvz.: *amž f. Leben* (ir *amžu f. Ewigkeit*), *bals f. Melodie, Stimme, darb f. Arbeit, maluoan f. Mühle* (plg. ir *malkemalūn f. Holzsägerei*), *mat f. Haar, zalkt f. Schlange; barzds m. Bart, diens m. Tag, maguoans m. Mohn, mēncis m. Dorsch, muts m. Mund, pēmps m. Kiebitz, vasars m. Sommer*. Užkliūva tos pačios priesagos vedinių giminės įvairavimas, pvz.: *gājums m. Gang, kvėpajums m. Geruch, mainejums m. Tausch* ir *apdāvinajum f. Bescherung, issemeklejum f. Auswahl, kaukum f. Geheul; dziršin f. Lob, maksešin f. Zahlung* ir *paiešins m. Ausgang, zagšins m. Diebstahl, Raub; vēsalib f. Gesundheit* ir *vertibs m. Wert*. Baltų deminutyvai, kaip žinia, dažniausiai yra tos pačios giminės, kaip jų pamatiniai daiktavardžiai. Žodynėlis ir čia išsiskiria: deminutyvai paprastai yra moteriškosios giminės, net tada, kai padaryti iš vyriškosios giminės daiktavardžių, pvz.: *dēlēn f. Söhnchen* (: *dēls m.*), *gailēns f. Hähnchen* (: *gails m.*); *galdil f. Tischchen* (: *galds m.*), *veršil f. Kalb* (: *vers m.*); *kuoakilēn f. Bäumchen* (: *kuoaks m.*). Tačiau bene keisčiausia tai, kad žodynėlyje iš esmės vienas ir tas pats žodis daug kur pateikiamas kaip du skirtingi daiktavardžiai – vienas moteriškosios, o kitas vyriškosios giminės (tarp tokių dviejų straipsnių gali būti įsiterpusių alfabetiškai einančių visai kitų žodžių), pvz.: *dalik f. Sache* ir *daliks m. Teil, Gegenstand, galv f. Haupt* ir *galvs m. Kopf, Schädel, kamp f. Ecke* ir *kamps m. Winkel, Zipfel, lizd f. Nest* ir *lizds m. Horst, mait f. Luder, Aas* ir *maits m. Kadaver, mēluoajum f. Lüge* ir *mēluoajums m. Schwindel (Lüge), nuoasedevums m. Vorfall* (pirma) ir *nuoasedevum f. Ereignis* (paskui), *skriejum f. Flucht* ir *skriejums m. Lauf*.

Kaip aiškinti šitokias keistenybes? Atsakymas labai paprastas. Žodynėlio daiktavardžių giminę visada lemia šalia prirašomų vokiškų reikšmės ekvivalentų gramatinė giminė: jeigu vokiečių kalbos daiktavardis (ar keli daiktavardžiai) vyriškosios giminės – tos pačios giminės ir kuršininkų kalbos daiktavardis, jeigu vokiečių daiktavardis moteriškosios ar bevardės giminės – kuršininkų daiktavardis moteriškosios giminės. Formaliu vyriškosios giminės rodikliu laikomas (n. sg.) *-s*, todėl tiems daiktavardžiams, kurie turėtų būti vyriškosios giminės, bet yra be galūninio *-s*, tas *-s* pridedamas, o daiktavardžiams su *-s*, turintiems gauti moteriškosios giminės charakteristiką, *-s*, atvirkščiai, numetamas. Nukrypimų nuo čia formuluotos giminės taisyklės labai nedaug, ir bemaž visur

aiškiai matyti, jog tai tėra paprasčiausi apsirinkimai, neapsižiūrėjimo dalykas. Ar tai pačios (dar gyvos) kuršininkų kalbos taisyklė, ar tik vėlesnė apnaša, daugiau ar mažiau individualus žodynėlio autorių išsigalvojimas? Sunku įsivaizduoti, kad galėtų natūraliai funkcionuoti kalba, kuria kalbant (produkuojant tekstus) daiktavardžių giminė (giminės gramatinė reikšmė ir forma) kiekvienu atveju turėtų būti derinama (ir kaitaliojama) pagal kitos kalbos (ir dar labai skirtingos) tuo momentu ateinantį į galvą maždaug tokios pat reikšmės daiktavardį (jo giminę). Paprasčiau manyti, kad žodynėlio autoriai (ar tik kuris vienas iš jų), prireikęs žodynėlyje nurodyti daiktavardžių giminę, negalėdami visur pasikliauti atmintimi (ir neturėdami aiškaus kaitybos vaizdo), bus nusprendę orientuotis pagal vokiečių kalbą. Ankstesnieji kuršininkų kalbos aprašai ir tekstai ne tik nepažįsta kalbamosios taisyklės, ten nematyti nė kokių aiškesnių tos taisyklės užuomazgų. Iš paties žodynėlio dar galima pateikti papildomų faktų, rodančių, kad ta taisyklė dirbtinė, priešinga tikrajam vartojimui. Pavyzdžiui, žodynėlyje įrašyta *caurum f. Loch, Leck*, o kur tas žodis pavartotas tekste, frazėje, nuosekliai rašoma, kaip ir reikėtų laukti, *caurums*, ir iš konteksto aiškiai matyti, kad jis suvokiamas kaip vyriškosios giminės daiktavardis: *caurums is lēd, ca. 60 × 120 cm dišs* (s. v. *inlād*; plg. ir s. v. v. *išvalk, kamlād*); panašiai *burbul f. Wasserblase*, o tekste *gaseburbuls* (s. v. *mačilakes*). Forma tariamų sudurtinių daiktavardžių pirmojo nario, savo gimine derinamo su antruoju nariu einančiu daiktavardžiu, irgi gali nepatvirtinti daiktavardžiams priskiriamos giminės charakteristikos. Pavyzdžiui, kad *diens m. Tag* tėra perdirbinys iš kuršininkų kalboje realiai tepažįstamo moteriškosios giminės daiktavardžio *dien(a)*, išduoda kitoje žodynėlio vietoje randamas *pēdjamētesdiens m. Sylvester* su savo *pēdja* (kaip *pēdja nedil*), o ne *pēdjaišs* (kaip *pēdjaišs-vīrs*); panašiai *zuvš m. Fisch* tikriausiai tik dėl nelemtosios taisyklės yra atsiradęs iš mot. g. *zuv(e)* (kuršininkų kalboje *i* kamieno daiktavardžiai yra perėję į *ē* kamieną), ir tai vėl išryškėja iš *rūķinatezuvš m. Räucherfisch* pirmojo nario formos (*rūķinate*, ne *rūķinats!*). Kaip dirbtinai ir net visai mechaniškai žodynėlyje taikoma išsigalvotoji taisyklė, pagaliau rodo atvejai, kada pagal vokiškojo ekvivalento gramatinę charakteristiką vyriškosios ar moteriškosios giminės daiktavardžiu paverčiamas visai ne daiktavardis, pvz.: *launagēst f. Mittagessen, lēdes iet m. Eisgang, saulenuoaselaidš m. Sonnenuntergang, sauleuoaziets m. Sonnenaufgang*.

Kas imtų žodžius tokius, kaip jie pateikti žodynėlyje, ir neatsižvelgtų į čia iškeltą taisyklę

lę, galėtų būti suklaidintas dėl jam rūpimų atskirų daiktavardžių gramatinės charakteristikos bei tikrosios jų formos. Panašių apnašų, dirbtinių dalykų, tegu ir ne tokio masto, o labiau dalinių, gal kartais tik nedaugelį žodžių liečiančių, pasitaiko, be abejo, ir daugiau. Tad žodynėlio vartotojams reikės būti atsargiems. Tačiau, šiaip ar taip, žodynėlis yra svarbus jau beveik išnykusios kuršininkų kalbos šaltinis, kuris padės susidaryti aiškesnį, išsamesnį jos leksikos ir žodžių darybos vaizdą.

Čia ne vieta plačiau charakterizuoti žodynėlio leksiką. Nebent dar reikėtų atskirai pasakyti, kad joje knibždėte knibžda lituanizmus. Tai matyti iš jau pateiktų citatų. Dėl aiškesnio vaizdo štai dar pluoštas kuo įvairesnių pavyzdžių: *antak* (turėtų būti, pašalinus giminės perdirbimą, *antak(i)s*), *apsekaupties*, *atsesvėkenties*, *baimings*, *dangs* (ir *danguoan žengims*), *dvilik*, *grubluoats*, *ķauš* (t. b. *ķauš(i)s*), *ķēršt* (t. b. *ķēršts*), *ķēval* (t. b. *ķēvals* ar *ķēvals*; dar atskirai įdėta *ķaušekēval*), *lakštingal*, *landžat*, *ledžing*, *linksmes*, *mangštinat*, *meilingum* (t. b. *meilīgums*), *mēt* (t. b. *mēts*), *paklusns*, *palēnkts*, *sanar* (t. b. *sanar(i)s*), *spanguoal*, *spinduls*, *širšon* (t. b. *širšons*), *tank*, *tankumin* (t. b. *tankumins?*), *teķils*, *turtings*, *tuoaļaus*, *vaiks*, *vaisings*, *vaišes*, *varls* (t. b. *varl(e)*), *zuiks*, *žaibs*, *žand* (t. b. *žands*), *žēngt*, *žibengšts* (gal *žibenkšt(e)?*), *žilvičs*, *žiev*, *žuvilūts*. Savo lituanizmais

žodynėlis vis dėlto labai nesiskiria nuo ankstesnių kuršininkų kalbos šaltinių. Juose irgi daug lituanizmus (dažnai tų pačių), ir natūralu, kad dar labiau nusilpusioje kalboje jų galėjo bent kiek ir naujai atsirasti.

Prie žodynėlio pridėtas Kuršių marių su jų pakrantėmis spalvotas žemėlapis, kur pateikta šiek tiek kraštotyros ir kitokių duomenų. Kuršininkų kalbai iš jo naudos kaip ir nėra, nes vietų vardai ir visi kiti dalykai surašyti tiktai vokiškai. Vienas kitas vietovardis, tiesa, įdėtas į patį žodynėlį, bet jų nedaug, ir tie patys sunkiai randami bendrajame žodžių sąrašė (pvz., yra Juodkrantės vardas *Švatnurt*; iš ankstesnių šaltinių žinoma forma *Šatenurte*, būdavo pasakoma ir *Šatnurta* ar *Šatnurte*, be to, buvo pažįstamas ir pavadinimas *Juodkrante*).

Reikia tikėtis, kad žodynėlio pasirodymas paskatins ir kitus kuo skubiau registruoti ir išsaugoti mokslui paskutiniąsias dienas gyvenančios kalbos liekanas. Tarp kitko, kuršininkų kalbos likimas daug kuo panašus į prūsų kalbos likimą. Pastarosios netobulai užfiksuotų palaičių ne viena mįslė gal pasidarytų aiškesnė, iš arčiau susipažinus su kuršininkų kalbos analogiškais reiškiniiais, procesais ir raidos sąlygomis. Tik tam būtina, kad pati kuršininkų kalba būtų užfiksuota daug tiksliau, kaip to reikalauja šių dienų kalbos mokslas.

V. Urbutis

H. Schuster-Šewc. *Historisch-etymologisches Wörterbuch der ober-und niedersorbischen Sprache*. [Lfg.] 1. *A – bohot*. Bautzen: Domowina, 1978. XXXI, 48 p.

Etimologija – istorinės lyginamosios kalbotyros sritis, nenustojusi savo patrauklumo ir populiarumo net šiais kalbų struktūros sinchroninio tyrinėjimo laikais. Modernioji lingvistika gal ne tiek stelbia etimologiją, kiek duoda naujų impulsų tolesnei jos pažangai. Apie etimologijos tyrinėjimų intensyvumą galima apytikriai spręsti jau vien iš pasirodančių etimologijos žodynų skaičiaus. O tas skaičius per paskutiniuosius du tris dešimtmečius yra smarkiai padidėjęs. Progresas ypač ryškus slavistikoje. Visi ankstesnieji žodynai čia jau pakeisti ar keičiami naujais – tai pasakytina tiek apie atskirų kalbų (rusų, lenkų, čekų, bulgarų), tiek apie apskritai slavų bei proslavių etimologijos žodynus (tokių bendrųjų žodynų dabar skirtinguose kraštuose pagreičiui leidžiama net ketvertas). Išleisti ar leidžiami etimologijos žodynai tų kalbų, kurios anksčiau jų visai neturėjo – serbų-chorvatų, polabų, ukrainų, slovėnų. Dabar štai tokį žodyną gauna dar viena kalba – sorbų, pati „mažoji“ iš dabartinių slavų kalbų.

Sorbai (lietuviškai dar vadinami lužičėnais, lužicais, Lužicos serbais) – kultūrinę autonomiją turinti tautinė mažuma Vokietijos Demokratinėje Respublikoje. Maždaug šimtas tūkstančių sorbų gyvena palyginti nedideliuose VDR pietryčių plotuose apie Bauceną (aukštaičiai; kultūrinis sorbų centras) ir Kotbusą (žemaičiai). Rašto kalba – tiek aukštaičių, tiek žemaičių – siekia XVI a. Dėl ypatingų istorinių sąlygų sorbų leksikoje apstu skolinių (daugiausia, ypač tarmėse, germanizmus), tačiau pasitaiko ir archaizmus, neišlikusių kitose (neizoliuotose) slavų kalbose.

H. Šusteris-Ševcas, jau bemaž dvidešimt metų skelbiantis straipsnių iš sorbų etimologijos, norėdamas parengti kuo išsamesnį etimologijos žodyną, nesiribojo esamų paprastųjų žodynų leksika, bet dar papildomai pats išrašinėjo žodžius iš svarbesnių spausdintų ir rankraštinių šaltinių, be to, šį tą parankiojo iš tarmių bei tarminių tekstų. Kadangi žodyno straipsniuose chronologiškai vis nurodomi šaltiniai